

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.

Ефективна економіка. 2022. № 10.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.10.9>

УДК 339:353

I. Р. Тимечко,

д. е. н., старший науковий співробітник відділ регіональної фінансової політики, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені

М.І. Долишнього НАН України»

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7022-9412>

ДЕРИВАЦІЯ ПРИКОРДОННИХ РЕГІОНІВ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

I. Tymechko,

*Doctor of Economic Sciences, State Institution «Institute of Regional Research
named after M. I. Dolishniy of NAS of Ukraine»*

DERIVATION OF BORDER REGIONS IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF STATE REGIONAL POLICY

В статті розкрито організаційно-правове забезпечення розвитку прикордонних регіонів України, яке включає: інституційне, інфраструктурне, кадрове та фінансове забезпечення. Визначено прикордонний згідно з державною стратегією регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки. Розкрито транскордонне співробітництво як інструмент розвитку прикордонних територій в транскордонному просторі Україна-ЄС. Проаналізовано інституційне забезпечення транскордонного співробітництва в розрізі

прикордонних регіонів України за наступними показниками: наявність угод про транскордонне співробітництво, визначення транскордонного співробітництва як стратегічний пріоритет розвитку прикордонного регіону, розробка та затвердження регіональних програм розвитку транскордонного співробітництва, розробка та реалізація спільних стратегій розвитку транскордонного співробітництва тощо. Виявлено позитивний вплив функціонування пунктів пропуску на державному кордоні України з країнами ЄС - на умови життя домогосподарств. Виокремлено орган транскордонного співробітництва з метою стимулювання регіонального економічного розвитку: транскордонні індустріальні та технологічні парки, економічні і промислові зони, транскордонні кластери в умовах євроінтеграції.

The article reveals the organizational and legal support for the development of border areas of Ukraine, which includes: institutional, infrastructural, personnel and financial support. The border has been determined in accordance with the state strategy of regional development for 2021-2027. Cross-border cooperation as a tool for the development of border areas in the Ukraine-EU cross-border area is revealed. The institutional support of cross-border cooperation in terms of border regions of Ukraine is analyzed according to the following indicators: the presence of agreements on cross-border cooperation, defining cross-border cooperation as a strategic priority of cross-border development, development and approval of regional cross-border cooperation programs, development and implementation of joint communities within Euroregions, the EU Cross-Border Cooperation Program, initiating a macro-regional strategy for the Carpathian region, increasing access to the state border and improving border crossing procedures. The influence of the functioning of the checkpoint at the state border on the vital activity of territorial communities in the border areas in the cross-border space of Ukraine-EU is revealed. The main problems of development of territorial communities in the border areas in the context of intensification of cross-border cooperation are identified. The positive impact of the functioning of checkpoints on the state border of Ukraine with the EU countries on the living conditions of households was revealed. Isolation of forms of cross-border cooperation in order to stimulate regional economic development in the context of state regional policy of Ukraine: cross-border industrial and technological parks, economic and industrial zones, cross-border

clusters. Determining the legal support for the introduction of forms of cross-border cooperation in Ukraine. The agencies of regional development in the context of introduction of forms of cross-border cooperation are noted. The body of cross-border cooperation performs the tasks assigned to it by territorial communities, their representative bodies, local executive bodies, in accordance with its powers and in the manner provided by the legislation of Ukraine

Ключові слова: прикордонний регіон, транскордонне співробітництво, регіональна політика, орган транскордонного співробітництва, євроінтеграція

Keywords: border region, cross-border cooperation, regional policy, body of cross-border cooperation, European integration

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У державній стратегії регіонального розвитку на 2021 - 2027 роки виокремлено прикордонний регіон як тип території, що потребує особливої уваги з боку держави та застосування спеціальних механізмів та інструментів стимулювання їх розвитку. Прикордонні регіони - регіони, які безпосередньо прилягають до державного кордону [1].

У Стратегії визначено такі *типи територій*, що потребують особливої уваги з боку держави та застосування спеціальних механізмів та інструментів стимулювання їх розвитку:

- 1) агломерації - територіальні скупчення населених пунктів (насамперед міст);
- 2) великі міста (чисельністю населення від 100 тис. осіб) - міста;
- 3) середні міста (чисельністю населення від 50 до 100 тис. осіб) - міста;
- 4) малі міста (чисельністю населення до 50 тис. осіб) - міста;
- 5) монофункціональні міста - міста;
- 6) сільські території у несприятливих умовах - територіальні громади;
- 7) гірські території Українських карпат - територіальні громади;
- 8) макрорегіон «Азов – Чорне море» - частина території України;

- 9) зони впливу міжнародних транспортних коридорів - частина території України;
- 10) прикордонні регіони – регіони;
- 11) прикордонні території у несприятливих умовах - територіальні громади;
- 12) тимчасово окуповані території України - частини території України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Водночас законодавчо визначено функціональний тип території як *макрорегіон, мікрорегіон чи територіальна громада*, які характеризуються сукупністю спільних соціальних, просторових, екологічних, економічних, безпекових та інших особливостей. *Макрорегіон* - декілька регіонів чи їх частини, об'єднані за спільними ознаками, яким притаманні спільні проблеми розвитку, у межах яких реалізуються спеціальні для цієї території програми регіонального розвитку; *мікрорегіон* - частина регіону, що характеризується територіальною цілісністю та особливостями розвитку, у межах якої реалізуються спеціальні для цієї території проекти регіонального розвитку [2]; територіальна громада - жителі села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста - самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України [3]

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Важливо звернути увагу на те, що в умовах воєнного стану в Україні суттєво змінюються законодавчі підвалини функціонування регіонів та розвитку територій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно з Законом України «Про засади державної регіональної політики» для планування відновлення та стимулювання розвитку регіонів та територій, а також з метою запровадження органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування спеціальних механізмів та інструментів визначаються такі *функціональні типи територій* [2]:

- 1) території відновлення є мікрорегіони, територіальні громади;
- 2) регіональні полюси зростання є мікрорегіони, територіальні громади;

3) території з особливими умовами для розвитку є макрорегіони, мікрорегіони, територіальні громади;

4) території сталого розвитку є самодостатні мікрорегіони, територіальні громади.

Водночас доцільно відмітити, що 23 червня 2022 року, лідери 27 країн-членів ЄС ухвалили рішення про надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС. Статус кандидата у члени ЄС означає, що країна перебуває у процесі руху до набуття членства в ЄС. Цей рух передбачає три етапи: укладення Асоціації між країною і ЄС, отримання статусу кандидата і вступ в ЄС. Щоб набути членство, ми повинні виконати низку вимог або індикаторів, які називаються «копенгагенські критерії» [4]:

Політичні – стабільність установ, що гарантують демократію, верховенство права, забезпечення прав людини, повагу і захист меншин;

Економічні – наявність діючої ринкової економіки та спроможність витримати тиск конкуренції та ринкових сил у межах Європейського Союзу

Правові – спроможність взяти на себе зобов'язання, що впливають із членства в ЄС, включаючи визнання цілей політичного, економічного та валютного союзу.

Європейський Союз приділяє особливу увагу *прикордонним регіонам* при розробці та здійсненні дій, що ведуть до зміцнення економічної, соціальної та територіальної згуртованості ЄС. Починаючи з 1990 р основних досягнень реалізації програм ЄС є такі: підвищення довіри, вища взаємозв'язок, поліпшення навколишнього середовища, покращення здоров'я та економічного зростання. Від проектів для людей, до інвестицій в інфраструктуру та підтримки ініціатив інституційного співробітництва, тобто відбувається трансформації прикордонних регіонів. Отож, прикордонний регіон - це місце, де процес європейської інтеграції слід відчувати найбільш позитивно.

Слід відмітити, що в стратегії регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки виокремлено 11 прикордонних регіонів (табл. 1), водночас в державній програмі розвитку транскордонного співробітництва [5] йдеться про те, що 19 з 27 регіонів держави є прикордонними.

Таблиця 1. Прикордонні регіони в контексті державної регіональної політики

Прикордонний регіон/ показник		Населення, тис. ос.	Площа, тис. км. кв.	На державному кордоні з
1.	Львівська область	2523,0	21,83	Республіка Польща
2.	Волинська область	1034,6	20,14	Республіка Польща
3.	Закарпатська область	1257,5	12,78	Республіка Польща Словацька Республіка Угорщина Румунія
4.	Івано-Франківська область	1371,9	13,90	Румунія
5.	Чернівецька область	904,0	8,1	Румунія Молдова
6.	Одеська область	2414,1	33,31	Молдова
7.	Вінницька область	1556,6	26,51	Молдова
8.	Рівненська область	1156,2	20,05	Білорусь
9.	Житомирська область	1215,4	29,83	Білорусь
10.	Київська область	1853,8	28,12	Білорусь
11.	Чернігівська область	998,6	31,87	Білорусь

**Підготовлено на основі [6]*

Нині важливу роль відіграють прикордонні регіони, що межують з країнами – членами ЄС (Львівська, Волинська, Закарпатська, Чернівецька та Івано-Франківська області). Йдеться про *подвійну роль прикордонних регіонів*:

- *в умовах воєнного стану*: гуманітарний хаб; прихисток для внутрішньо переміщених; релокація підприємств; забезпечення роботи підприємств, установ і організацій усіх форм власності та економічної стабільності тощо;
- *в умовах євроінтеграції*: співробітництво з закордонними партнерами; поглиблення транскордонного та міжнародного співробітництва; нарощення міжнародної допомоги; підтримка малого і середнього підприємства щодо виходу на зовнішні ринки; сприяння консолідації світового українства та активізація волонтерського руху тощо.

Вчені відмічають про важливість «близькості» для взаємодії суб'єктів економічної діяльності [7], а саме: 1) когнітивної; 2) організаційної; 3) соціальної; 4) інституційної; 5) географічної. Відмічаємо про значення існуючої інфраструктурної «близькості» (табл. 2) для транскордонного співробітництва та взаємодії суб'єктів економічних відносин у транскордонному просторі в умовах євроінтеграції. Так, Івано-Франківська область є єдиним регіоном посеред прикордонних регіонів України, що межують з країнами – членами ЄС (Львівська, Волинська, Закарпатська, Одеська та Чернівецька області), що не має жодного пункту пропуску на своїй території з державним кордоном Румунії протяжністю приблизно 50 км. В умовах воєнного стану та активізації процесів євроінтеграції посилюється необхідність розбудови прикордонної інфраструктури на кордоні з країнами – членами ЄС. Прикордонна інфраструктура України і її західних сусідів не була готова до того, що будуть заблоковані українські порти і експортно-імпортні операції будуть переорієнтовані на сухопутні кордони. На кордоні з Польщею найскладніша ситуація, там у чергах стоять понад 2,5 тис. вантажних автомобілів, водночас Україна домовляється з сусідами про відкриття додаткових пунктів пропуску, зокрема на кордоні з Румунією найближчим часом відкриються два пункти пропуску [8].

Інституційна «близькість», зокрема йдеться про органи транскордонного співробітництва. Орган транскордонного співробітництва виконує завдання, покладені на нього територіальними громадами, їхніми представницькими

органами, місцевими органами виконавчої влади, відповідно до його повноважень та у порядку, передбаченому законодавством України

Територіальні громади можуть утворити орган транскордонного співробітництва у формі «об'єднання єврорегіонального співробітництва» (ОЕС) на території держав – членів Ради Європи. Метою об'єднання євро регіонального співробітництва є заохочення, підтримка й розвиток в інтересах населення транскордонного та між територіального співробітництва між його членами у сферах спільної компетенції та відповідно до повноважень, установлених згідно з національним законодавством відповідних держав. Фізичні особи не можуть бути членами об'єднання єврорегіонального співробітництва.

Об'єднання єврорегіонального співробітництва є юридичною особою, що підпадає під дію законодавства Сторони, яка є державою – членом Ради Європи й у якій знаходиться його штаб-квартира. Об'єднання єврорегіонального співробітництва має найширшу правоздатність, яка надається юридичним особам відповідно до національного законодавства тієї держави, має право на власний бюджет і повноваження його виконувати, може укласти контракти, наймати персонал, придбавати рухоме й нерухоме майно і вчиняти процесуальні дії.

Стосовно форми органу транскордонного співробітництва – об'єднань єврорегіонального співробітництва (ОЕС) – не було ще створено органу транскордонного співробітництва за участі територіальних громад України, хоча досвід ЄС вказує на ефективність функціонування органів транскордонного співробітництва для розвитку територіальних громад.

Відповідно до Закону України «Про транскордонне співробітництво» сторони угод поділяються на:

суб'єктів (територіальні громади, їхні представницькі органи, місцеві органи виконавчої влади), які укладають угоди 1 рівня;

учасників (юридичні та фізичні особи, громадські організації, що беруть участь у транскордонному співробітництві), які укладають угоди 2 рівня.

Так, до структур, що здійснюють загальну координацію транскордонного співробітництва у різноманітних сферах, слід віднести єврорегіони, а також європейські об'єднання територіального співробітництва (ЄОТС), об'єднання єврорегіонального співробітництва (ОЕС).

Європейське об'єднання територіального співробітництва (ЄОТС) – це нові форми транскордонного співробітництва в рамках ЄС, які виникли з прийняттям 5 липня 2006 р. Європарламентом та Радою Європи Регламенту №1082/2006 щодо Європейських об'єднань територіального співробітництва [9], з метою сприяння територіальному співробітництву відповідно до принципів субсидіарності й пропорційності.

Європейське об'єднання територіального співробітництва стало першою структурою Європейського співробітництва – юри-дичною особою, визначеною Європейським правом.

Європейське об'єднання територіального співробітництва має зазвичай такі органи: асамблея, яка складається з представників її членів; директор, який представляє об'єднання і діє від його імені. Хоча Статути можуть передбачати додаткові органи з чітко визначеними повноваженнями.

Платформа ЄОТС за допомогою координації Європейського комітету регіонів об'єднує політичних і технічних представників усіх існуючих ЄОТС [10]. Вона спрямована на полегшення обміну досвідом на місцях, сприяння створенню ЄОТС як інструменту територіальної єдності й наочності для проектів ЄОТС, а також підтримку консультативних робіт із питань транскордонного співробітництва.

Наведемо приклади деякі ЄОТС за участю країн – сусідів України:

- ЄОТС «Ворота до Європи» (Gate to Europe) [11], яке є результатом партнерства Угорщини та Румунії (бюджет – 1650000 євро, населення – 88 тис. осіб, площа – 808 км²). У 2017 році до нього була інтегрована Іспанія. Нині це об'єднання має намір втілити в життя проект, який передбачає підготовку студентів до публічних екзаменів, щоб стати вчителями у двомовних школах. Проекти та програми, що фінансуються ЄС за напрямками «Транс-кордонна зайнятість» і «Транскордонний транспорт».

- ЄОТС «Європа за кордоном» (European Border Cities EGTC) є результатом партнерства Угорщини та Румунії для зміцнення транскордонного співробітництва у справі економічної та соціальної єдності (бюджет – 17061 євро Міністерство закордонних справ та торгівлі Угорщини). Загальною метою є зміцнення економічної та соціальної єдності між його членами в рамках транскордонного співробітництва. Крім того, об'єднання має намір розробити й втілити в життя спільні програми, плани і транскордонні проекти регіонального розвитку; ЄОТС вивчає можливі проектні пропозиції щодо інших програм ЄС (наприклад, «Європа для громадян», «ERASMUS +» тощо). Цілями європейських прикордонних міст є: загальні програми регіонального розвитку (для реалізації яких необхідно одержати схвалення як на рівні ЄС, так і на національному рівні) та розвиток і впровадження транскордонних проектів; розвиток туризму.

- ЄОТС «Віа Карпатія» (Via Carpatia EGTC) є результатом партнерства Угорщини та Словаччини для сприяння й підтримки транскордонного, транснаціонального та регіонального співробітництва (бюджет – 40 тис. євро, членські внески). Його метою є посилення економічної та соціальної узгодженості, особливо через реалізацію проектів та програм транскордонного співробітництва. Основна мета цих проектів полягає у підвищенні рівня між-державного співробітництва й розвитку туризму.

ЄОТС «Транскордонна лікарня Черданія» (Cerdanya Cross-Border Hospital) є результатом партнерства між Францією та Іспанією. Створене для спільного управління роботою лікарні «Черданія» (бюджет – 20 млн євро). Юридичний інструмент ЄОТС дав змогу створити орган управління, що займається багаторівневим управлінням, підтримуючи подолання адміністративних розбіжностей між Францією та Іспанією (Каталонія). Безпосередня додана вартість будівництва цієї лікарні полягає в тому, що вона надає доступ до спеціалізованої медичної допомоги французькому населенню (14 500) плато Чердан, раніше це населення не мало доступу до існуючої іспанської лікарні через кордон. Існування між-народної лікарні сприяє поліпшенню досліджень та інновацій, зайнятості та мобільності, соціальній інтеграції. Створення транскордонної

лікарні сприяло стратегії зайнятості через збереження / залучення молодих фахівців, особливо в галузі медсестринства та охорони здоров'я, що відповідає цілям стратегії «Європа 2020». Це об'єднання передбачає спільне управління державною службою охорони здоров'я через відповідні французькі та іспанські (каталонські) органи; ЄОТС сприяє розробці спільних стратегій економічного зростання, соціальної єдності й сталого розвитку, беручи участь у створенні прикордонного дитячого медичного закладу з 2016 року.

ЄОТС «Тиса» (Tisza EGTC) [11] є результатом партнерства України та Угорщини (2015 р.), це перший випадок, коли така форма співпраці була встановлена між країнами ЄС та країнами, що не є його членами. Створено з метою розвитку транскордонного співробітництва (бюджет – 40 тис. євро), найважливішою перевагою є те, що воно дає змогу реалізовувати міжнародні проекти спільного планування й транскордонного впливу, що має вирішальне значення для регіонів України. У 2016 р. об'єднання створило рамки та інфраструктуру для функціонування ЄОТС «Тиса» і готується до програми ENI HUSHROUA CBC Programmes'. Об'єднання завершило підготовку проекту «Інтегрована територіальна згуртованість», який є спільною стратегією.

Відомо, що перші кроки щодо цього робив і єврорегіон «Чорне море» за участю з боку України поки що лише Одеської області, штаб-квартира якого знаходиться у м. Констанці (Румунія).

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.
Формування й розвиток ефективних взаємодій у транскордонному просторі залежать від інституційних середовищ, які сьогодні відрізняються на різних ділянках кордону. Необхідно відзначити бар'єри взаємодії, а саме за безпосередньої взаємодії суб'єкти економічних відносин, окрім загальнорозповсюджених перешкод, зіштовхуються зі специфічними: митні та інші платежі, обмеження, що застосовуються при переміщенні товарів через кордон; відмінні нормативно-правові, податкові та митні системи, різні можливості використання суб'єктами у своїй діяльності пільг та привілеїв, передбачених регіональним і національним законодавством сусідніх країн; різний ступінь розвитку регіональних об'єктів інфраструктури тощо.

Учасники взаємодії дотримуються певних правил, зумовлених формою останньої, лише за власною згодою. Тобто вибір форми взаємодії переважно відбувається за обопільною згодою усіх учасників, що, проте, не виключає примусу однією зі сторін з метою добитися згоди іншої сторони.

Взаємодія у транскордонному просторі проявляється через: відносини між суб'єктами транскордонного ринку; відносини останніх із відповідними органами місцевого самоврядування та влади; міжрегіональні та міждержавні відносини, які формують те чи інше інституційне середовище. Трансформація інституційного середовища суміжних країн може як сприяти, так і перешкоджати процесам взаємодії у транскордонному просторі.

Економічні умови, в тому числі інституційне середовище, впливатимуть на рівень трансакційних витрат, чим спонукатимуть до вибору найефективніших, з точки зору учасників, форм взаємодії у транскордонному просторі, що у свою чергу змінюватиме інституційне середовище.

Література

1. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021- 2027. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.10.2022)
2. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 5 лютого 2015 року, № 156-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> (дата звернення: 10.10.2022)
3. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.
4. Commission Opinion on Ukraine's application for membership of the European Union. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/opinion-ukraines-application-membership-european-union_en (Last accessed: : 10.10.2022)
5. Державна програма розвитку транскордонного співробітництва на 2021 – 2027 роки. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-programi-rozvitku-transkordonnogo-s140421> (дата звернення: 10.10.2022)

6. Адміністративно-територіальний устрій.
URL: <https://atu.decentralization.gov.ua/#buttons> (дата звернення: 10.02.2022)
7. Torra S. and Gilly J. P. (2000) On the analytical dimension of proximity dynamics, *Regional Studies* 34, 169–180
8. Черги і відкриття нових пунктів пропуску. URL: <https://suspilne.media/279600-cergi-i-vidkryttia-novih-punktiv-propusku-u-miu-ta-dpsu-rozpovili-pro-situaciu-na-zahidnomu-kordoni/> (дата звернення: 10.10.2022)
9. Regulation (EC) No 1082/2006 of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 on a European grouping of territorial cooperation (EGTC). European Union Official Website.
URL: [http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/gect/ce_1082\(2006\)_en.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/gect/ce_1082(2006)_en.pdf) (Last accessed: 20.09.2022).
10. What is the EGTC.
URL: <https://portal.cor.europa.eu/egtc/about/Pages/platform.aspx&usg=ALkJrhGBdmwXXtrh7KqqGwvdXpejMLFrQ>
(Last accessed: 20.09.2022).
11. EGTCPlatform.
URL: <https://portal.cor.europa.eu/egtc/CoRAactivities/Pages/Gate-to-Europe.aspx&usg=ALkJrhictY5iTQdoxxPuFrokuOkWxNQl4Q>
(Last accessed: 10.02.2022).

References

1. Cabinet of Ministers of Ukraine (2020), "State strategy of regional development for 2021-2027", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (Accessed 10 October 2022)
2. The Verkhovna Rada of Ukraine (2015) The Law of Ukraine "About the basics of state regional policy", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> (Accessed 10 October 2022)
3. The Verkhovna Rada of Ukraine (1996), "Constitution of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254-%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (Accessed 10 October 2022)

4. European Commission (2022), "Commission Opinion on Ukraine's application for membership of the European Union", available at: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/opinion-ukraines-application-membership-european-union_en (Accessed 10 October 2022)
5. The Verkhovna Rada of Ukraine (2018), The Law of Ukraine "On cross-border cooperation", available at: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-programi-rozvitku-transkordonnogo-s140421> (Accessed 10 October 2022)
6. Ministry of Development of Communities and Territories of Ukraine (2021), "Administrative territorial system", available at: <https://atu.decentralization.gov.ua/#buttons> (Accessed 10 October 2022)
7. Torra S. and Gilly J. P. (2000), "On the analytical dimension of proximity dynamics", *Regional Studies*, vol. 34, pp. 169–180.
8. Sobenko N. (2022), "Queues and opening of new checkpoints" *Public News*, available at: <https://suspilne.media/279600-cergi-i-vidkritta-novih-punktiv-propusku-u-miu-ta-dpsu-rozpovili-pro-situaciu-na-zahidnomu-kordoni/> (Accessed 10 October 2022)
9. European Union (2006), Regulation (EC) "European grouping of territorial cooperation (EGTC)", available at: [http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/gect/ce_1082\(2006\)_en.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/gect/ce_1082(2006)_en.pdf) (Accessed 10 October 2022)
10. European Committee of the Regions (2022), "What is the EGTC", available at: <https://portal.cor.europa.eu/egtc/about/Pages/platform.aspx&usg=ALkJrhGbdmwXXtrh7KqqGwvdXpejMLFrQ> (Accessed 10 October 2022)
11. European Committee of the Regions (2022), "EGTC Platform", available at: <https://portal.cor.europa.eu/egtc/CoRAactivities/Pages/Gate-to-Europe.aspx&usg=ALkJrhictY5iTQdoxxPuFrokuOkWxNQl4Q> (Accessed 10 October 2022)